

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ЯРЕМА Валерій Анатолійович

УДК 349.2 (477)

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВИХ ПРАВ СУДДІВ
У КОНТЕКСТІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 12.00.05 – трудове право;
право соціального забезпечення

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі правознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент
ВАВЖЕНЧУК Сергій Ярославович,
Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, професор кафедри трудового
права та права соціального забезпечення.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
КЛЕМΠΑРСЬКИЙ Микола Миколайович,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, професор кафедри
кримінального права та кримінології
факультету № 1;

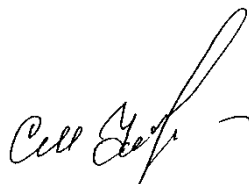
кандидат юридичних наук
ГРОБОВА Анна Анатоліївна,
Академія муніципального управління, доцент
кафедри спеціально-правових дисциплін.

Захист відбудеться «30» червня 2016 року о «13» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.46 Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 60.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58, чит. зала № 12.

Автореферат розіслано «27» травня 2016 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

С.М. Черноус

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Чинне законодавство України покладає основний обов'язок щодо вирішення спорів від імені держави саме на професійних суддів. Забезпечення дотримання всіх засад судочинства, захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, повнота, об'єктивність та всебічність судового розгляду, а отже законність й обґрунтованість судового рішення залежить від судді, що свідчить про важливість виконуваної ним функції, зокрема і трудової, яка зумовлюється професією, спеціальністю, кваліфікацією та посадою і полягає у вирішенні судових справ у суворій відповідності до вимог норм матеріального та процесуального права.

Проблематика гарантування реалізації названій категорії найманих працівників конституційних та законодавчих приписів у частині забезпечення дотримання їх трудових прав (отримання грошової винагороди, надання часу для відпочинку, забезпечення здорових та безпечних умов праці тощо) відіграє важливе значення в утвердженні їх незалежності, недоторканності, унеможливлення будь-якого впливу на них у зв'язку із зайняттям професійною діяльністю тощо. Без забезпечення наведеного вище не може бути незалежного і неупередженого суду, а отже і судді, який належним чином має виконувати свою трудову функцію – вирішення судових справ.

Станом на сьогоднішній день правове регулювання трудової діяльності особливої категорії працівників, якими є судді, зазнає істотних змін у зв'язку з проведенням в Україні комплексної судової реформи. Перш за все, вони стосуються такого ключового питання у сфері праці суддів як реалізація трудових прав і свобод цих учасників трудових відносин. Останні як основна складова трудової правосуб'єктності суддів в умовах реформування судової гілки влади потребують підвищеного рівня охорони й захисту відповідними державними й недержавними інституціями. При цьому, зменшення чи скасування передбачених законодавством про працю соціально-правових гарантій для суддів на підставі застосування заходів з удосконалення судової системи й правого статусу носіїв судової влади розглядається як недопустиме явище. З метою запобігання виникненню подібних випадків та забезпечення дотримання трудових прав суддів держава повинна вирішити певні завдання, досягнення яких означатиме вирішення проблем механізму реалізації вказаних прав у повному обсязі, послуговуючись конституційними засадами верховенства права, законності, транспарентності й неупередженості.

Проблемні питання даної тематики досліджували такі вчені як М.Г. Александров, В.М. Андріїв, Г.О. Барабаш, Н.Б. Болотіна, Б.К. Бегічев, В.Я. Буряк, С.Я. Вавженчук, В.С. Венедіктов, С.В. Венедіктов, Т.В. Галайденко, Л.Я. Гінзбург, Ю.М. Гришина, М.А. Дідиченко, Ю.П. Дмитренко, Б.Є. Желіка, В.В. Жернаков, Т.А. Занфірова, М.І. Іншин,

І.І. Ішутін, М.М. Клемпарський, В.Л. Костюк, О.В. Лавриненко, І.В. Лагутіна, В.В. Лазор, Р.З. Лівшиць, М.І. Логвиненко, С.С. Лукаш, К.Ю. Мельник, Н.О. Мельничук, Л.М. Москвич, О.М. Обушенко, П.В. Панталієнко, А.Ю. Пашерстник, С.М. Прилипко, О.І. Процевський, К.Б. Пусан, О.В. Тищенко, Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишева, С.М. Черноус, В.І. Щербина, О.М. Ярошенко та ін. Не применшуючи внесок вищевказаних вчених, необхідно констатувати, що комплексного дисертаційного дослідження забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні не проводилося, що і обумовлює актуальність даної тематики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до розділу 1 Пріоритетних напрямків розвитку правової науки на 2011–2015 роки, затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 року № 14-10, комплексної цільової програми Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля й кафедри правознавства «Проблеми розвитку вітчизняного законодавства та імплементації в Україні норм міжнародного та європейського права».

Мета і задачі дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на підставі комплексного вивчення теоретичних досягнень учених-правознавців, аналізу чинного національного законодавства, міжнародних і зарубіжних актів та узагальнення практики їх реалізації проаналізувати забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні. Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно вирішити такі основні *задачі*:

- визначити правову природу трудових прав суддів;
- окреслити генезу трудових прав суддів у світі та Україні;
- розглянути механізм забезпечення трудових прав суддів;
- вивести класифікацію способів захисту трудових прав суддів;
- з'ясувати сутність системи гарантій трудових прав суддів;
- виокремити проблеми механізму забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи;
- сформулювати напрями запозичення зарубіжного досвіду забезпечення трудових прав суддів.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, пов'язані з службово-трудовою діяльністю суддів у контексті судової реформи України.

Предметом дослідження є законодавство України про працю, джерела міжнародного трудового права, нормативно-правові акти зарубіжних країн, міжнародних організацій та трудо-правова доктрина, що містять положення щодо забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційної роботи складають як загальнонаукові, так і спеціальні методи. За допомогою

зазначених методів об'ємно та ґрунтовно вирішено задачі наукового дослідження та, зокрема, зроблено висновки і запропоновано шляхи оптимізації чинного трудового законодавства в окресленій сфері.

У роботі в процесі дослідження забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні за допомогою логіко-семантичного методу проаналізовано понятійний апарат у сфері забезпечення трудових прав суддів (підрозділ 1.1). Історичний метод наукового дослідження дав змогу окреслити генезу трудових прав суддів (підрозділ 1.2). Застосування системно-структурного методу надало можливість класифікувати трудові права суддів та виокремити їх ознаки (підрозділи 1.1; 2.1). Порівняльно-правовий метод було застосовано при аналізі зарубіжного досвіду забезпечення трудових прав суддів (підрозділ 3.2). Загальнонаукові методи аналізу та синтезу використовувалися з метою формулювання власних висновків у процесі теоретичних напрацювань різних науковців, а також при визначенні проблем та шляхів вдосконалення забезпечення трудових прав суддів (підрозділи 1.1; 2.1–2.3; 3.1). Впродовж здійснення усього наукового аналізу тематики застосовувалися логічні методи і прийоми – дедукція, індукція, аналогія, аналіз, синтез.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дана дисертаційна робота є першим в українській науці трудового права самостійним комплексним науковим дослідженням забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні. Результатом дослідження стало формулювання дисертантом низки нових теоретичних положень та висновків, що мають суттєве значення для практичної та правотворчої діяльності у сфері трудового права у контексті забезпечення трудових прав суддів. Новація роботи визначається своєчасною постановкою проблеми, всебічним поглибленим розглядом сучасних міжнародних тенденцій регулювання досліджуваних правовідносин.

У результаті дослідження, яке проводилося відповідно до поставлених цілей і задач, сформульовано ряд наукових положень і висновків.

Уперше:

– визначено поняття «механізм забезпечення трудових прав суддів» як систему передбачених загальним та спеціальним законодавством правових засобів, які використовуються уповноваженими органами або особами у формі гарантування, превентивної охорони і захисту трудових прав працівників з метою їх повної та всебічної реалізації;

– виокремлено ознаки механізму забезпечення трудових прав суддів: складова (є складовою механізму забезпечення прав і свобод людини та громадянина); системно-структурна (наявність ряду елементів, які перебувають у тісній взаємодії); фактична (можливість здійснювати трудові права і використовувати способи відновлення порушених, невизнаних або оспорюваних трудових прав); сукупна (являє собою передбачену загальним та

спеціальним законодавством цілісну сукупність юридичних форм, способів та засобів реалізації та захисту трудових прав суддів); національно-міжнародна (діє на міжнародному та національному рівнях); динамічна (характеризується динамічністю й здатністю до саморозвитку й удосконалення);

– сформульовано дефініцію «способи захисту трудових прав суддів», під якою слід розуміти передбачену законодавством систему дій, що здійснюється уповноваженими юрисдикційними органами, судьями або уповноваженими особами (органи суддівського самоврядування та інші), яка спрямована на захист трудових прав та інтересів суддів шляхом припинення їх порушень, поновлення порушених трудових прав з метою реалізації ними їх трудової функції.

Удосконалено:

– поняття «трудові права суддів як найманих працівників», під яким необхідно розуміти встановлені актами загального та спеціального законодавства певні соціально-економічні можливості, які виникають у особи у разі набуття статусу судді Конституційного Суду України або судді суду загальної юрисдикції, за допомогою яких забезпечується належний рівень її життєдіяльності шляхом зайняття трудовою діяльністю та виконання державно-трудової функції по вирішенню правових спорів;

– періодизацію становлення та розвитку трудових прав суддів в Україні (згідно територіального критерію): 1) киеворуський етап (з IX століття до 1660-тих років); 2) гетьмансько-імперський етап (з 1660-тих років до 1861 року); 3) імперський етап (з 1861 року до 1918 року); 4) дорадянський етап (з 1918 року до 1922 року); 5) радянський етап (з 1922 року до 1991 року); 6) етап незалежної України (з 1991 року до сьогодні);

– за суб'єктом застосування виділено наступні способи захисту трудових прав суддів: способи захисту, які застосовуються суддею; способи захисту, які застосовуються органами суддівського самоврядування; способи захисту, які застосовуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України і Вищою радою юстиції; способи захисту, які застосовуються уповноваженими органами або особами, які здійснюють контроль і нагляд за дотриманням законодавства про працю.

Дістали подальшого розвитку:

– узагальнення ознак трудових прав суддів в Україні: обмеженість (просторова та часова) трудових прав особи, що пов'язано з наявністю правового статусу судді; особливі юридичні та фактичні підстави виникнення регулятивних трудових прав судді; особливі юридичні та фактичні підстави виникнення охоронних трудових права судді; особливий порядок захисту трудових прав; поєднання загального та спеціального нормативно-правового регулювання трудових прав суддів;

– шляхи запозичення Україною позитивного зарубіжного досвіду щодо забезпечення трудових прав суддів: 1) утворення єдиного органу для

добору кандидатів на призначення на посаду судді, підготовки матеріалів для звільнення судді та притягнення до дисциплінарної відповідальності судді, надання суддям права на продовження виконання своїх службово-трудова об'язків після досягнення пенсійного віку за письмовою заявою, поданою Голові Вищої ради юстиції не пізніше, ніж за 6 місяців до досягнення пенсійного віку, нормування часу роботи суддів (на основі законодавства Республіки Польща); 2) визначення чітких повноважень та порядку роботи єдиного органу з підготовки документів на призначення або звільнення суддів, оцінювання суддів, притягнення до дисциплінарної відповідальності шляхом внесення необхідних змін у Закон України «Про судоустрій і статус суддів», а також у Закон України «Про Вищу раду юстиції»; обмеження строку повноважень Голови Вищої ради юстиції з 2 років до 6 місяців, а також встановлення відповідного положення у Законі України «Про Вищу раду юстиції» щодо зайняття посади Голови суддею, який має найбільший стаж суддівської служби (на основі законодавства Угорської Республіки); 3) внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції», які передбачатимуть надання можливості з'їзду суддів України обирати основну частину складу Вищої ради юстиції України, а саме 10 членів, при цьому Верховна Рада України, Президент України, з'їзд адвокатів України, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, всеукраїнська конференція працівників прокуратури призначатимуть по два члени до Вищої ради юстиції України; забезпечення належних та безпечних умов праці суддів шляхом виділення окремого розділу «Охорона праці суддів» у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» (на основі законодавства Республіки Грузія); 4) призначення суддів на невизначений строк; встановлення випробування для суддів строком на 6 місяців після вступу особи на посаду судді (на основі законодавства Чеської Республіки); 5) запозичення щодо надання суддям права на об'єднання у спілки; надання можливості тимчасового переведення суддів в інші суди з метою зменшення навантаження на суддів (на основі законодавства Литовської Республіки); 6) здійснити нормативно-правову регламентацію таких соціально-трудова інститутів суддів: преміювання; забезпечення суддів житлом; безкоштовне медичне обслуговування суддів і членів їх сімей, забезпечення можливості санітарно-курортного лікування й оздоровлення суддів і членів їх сімей; матеріальне забезпечення судді в разі скасування або реорганізації суду; соціальний захист членів сімей суддів (виплати сім'ям у випадку смерті судді) (на основі законодавства Російської Федерації);

– обґрунтування поняття «захист трудових прав суддів» як взаємоузгодженої та взаємозалежної системи не заборонених чинним законодавством про працю способів, заходів та засобів відновлювального, припиняючого характеру, застосування яких належить до компетенції

уповноважених державних органів та осіб з метою відновлення порушених трудових прав суддів або припинення відповідного порушення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути частково використані:

- у науково-дослідницькій роботі – для подальших наукових досліджень забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні;
- у правотворчості – у процесі вдосконалення чинного трудового законодавства, особливо тієї його частини, яка регулює трудові права суддів, розроблення нового Трудового кодексу України;
- у правозастосуванні – при використанні рекомендацій і пропозицій у діяльності судової системи за дотриманням трудового законодавства;
- у навчальному процесі – у вищих юридичних навчальних закладах при викладанні навчальної дисципліни «Трудове право», у підготовці робочих програм і планів, при написанні підручників, навчальних посібників, курсів лекцій, проведенні семінарських занять зі студентами й написанні ними рефератів, магістерських і курсових робіт.

Апробація результатів дисертації. Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки доповідалися дисертантом на засіданнях кафедри правознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, а також були оприлюднені на всеукраїнських та міжнародних конференціях: «Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення» (м. Київ, 5 березня 2015 р.), «Наукові дослідження сучасного законодавства України – прогрес юридичної науки XXI століття» (м. Київ, 25–26 червня 2015 р.).

Публікації. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення у восьми опублікованих наукових працях, з яких: шість наукових статей у фахових виданнях України та у наукових виданнях інших держав, дві тези доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації складається зі вступу, трьох розділів, поділених на сім підрозділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 210 сторінок, обсяг основного тексту – 190 сторінок. Список використаних джерел складається із 191 найменування і займає 20 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми. Охарактеризовано стан її наукової розробки, визначено мету, основні задачі, об'єкт, предмет та методологічні засади дисертаційного дослідження. Сформульовано наукову

новизну, теоретичні та практичні результати, що були отримані дисертантом, а також вказано ступінь апробації дослідження та наявність публікацій за темою дисертації.

Розділ 1 «Соціально-правова основа трудових прав суддів» складається з двох підрозділів, які присвячені аналізу поняття та сутності трудових прав суддів, дослідженню генези трудових прав суддів у світі й Україні.

У підрозділі 1.1 «Поняття та сутність трудових прав суддів» вказано, що судді як працівники можуть звертатися за захистом своїх трудових прав не лише до органів державної влади, але й органів суддівського самоврядування.

Відмічено, що під трудовими правами суддів як найманих працівників варто розуміти встановлені актами загального та спеціального законодавства певні соціально-економічні можливості, які виникають у особи у разі набуття статусу судді Конституційного Суду України або судді суду загальної юрисдикції, за допомогою яких забезпечується належний рівень її життєдіяльності шляхом зайняття трудовою діяльністю та виконання державно-трудової функції по вирішенню правових спорів.

Першою ознакою зазначеної категорії є просторова та часова обмеженість трудових прав особи, що пов'язано з наявністю правового статусу судді. Просторова обмеженість обумовлюється колом осіб, які володіють даним статусом. Таким чином, на сьогодні з урахуванням приписів чинного законодавства України до числа відповідної категорії працівників можна віднести: 1) суддів Конституційного Суду України та 2) суддів судів загальної юрисдикції. Часова обмеженість обумовлена періодом наявності такого статусу, тобто з моменту вступу на посаду судді та припинення повноважень судді.

Другою ознакою є особливі юридичні та фактичні підстави виникнення регулятивного трудового права судді, що обумовлюється встановленням підвищених вимог до претендентів на посаду професійного судді. До них відносяться спеціальна норма права, віковий ценз, освітній та професійний рівень, життєвий досвід тощо. Третя ознака зумовлена попередньою і вказує на особливі юридичні та фактичні підстави виникнення охоронного трудового права судді.

Четвертою ознакою трудових прав суддів є особливий порядок їх захисту. Наявність відповідної ознаки обумовлена характером окреслених правовідносин та функціонуванням органів суддівського самоврядування (конференціями, зборами, з'їздами судді тощо), які можуть охороняти права та законні інтереси суддів, зокрема і в частині їх трудових прав.

П'ятою ознакою трудових прав суддів є поєднання загального та спеціального нормативно-правового регулювання трудових прав суддів. Дана ознака обумовлена тим, що на сьогодні трудові права суддів в Україні регламентуються нормативно-правовими актами загального характеру, у яких

встановлені основні засадничі положення (Конституція України, Кодекс законів про працю України, Закон України «Про державну службу» тощо), а також актами спеціального законодавства, які встановлюють спеціальний механізм реалізації трудових прав суддів в Україні (Закон України «Про судоустрій та статус суддів»).

У підрозділі 1.2 «Гене́за трудових прав суддів у світі та Україні» вказано, що києворуський етап (з IX століття до 1660-тих років) – становлення національної правової ідеї за часів Київської Русі та до запровадження Гетьманату в Україні характеризується: 1) закріпленням винагороди за здійснення правосуддя у певних визначених судових ланках; 2) супутніми «соціальними гарантіями» для суддів, з урахуванням звичаєвих вимог того часу; 3) відсутністю вимоги щодо права на особливу охорону судді у зв'язку із виконанням ним професійних обов'язків; 4) відсутністю регламентації робочого часу та часу відпочинку судді.

Для гетьмансько-імперського етапу (з 1660-тих років до 1861 року) – від запровадження в Україні Гетьманату і до скасування кріпацтва в Російській імперії характерним є: 1) закріплення перших привілеїв для суддів на нормативному рівні у зв'язку із здійсненням правосуддя (звільнення від сплати десятини); 2) запровадження права суддів на винагороду; 3) регламентація правового статусу судді, здебільшого нормами звичаєвого права; 4) запровадження основ пенсійного забезпечення суддівського корпусу, а також продовження звичаєвих традицій Київської Русі у контексті поваги до суддів.

Імперський етап (з 1861 року до 1918 року) – від скасування кріпацтва у Російській імперії й до першої кодифікації трудового законодавства 1918 року характеризується: 1) запровадженням права на оплату праці; 2) диференціацією оплати праці судді залежно від стажу роботи; 3) закріпленням супутніх привілеїв для суддів, наприклад, перехід до іншого соціального стану та надання земельних угідь; 4) диференціацією правового статусу судді у контексті трудових гарантій у кримінальному та цивільному процесі.

Для дорадянського етапу (з 1918 року до 1922 року) характерним є: 1) закріплення права судді на визначений робочий час, на відпочинок, що за своїм змістом у повній мірі відповідає сучасним положенням трудового законодавства; 2) відсутність права судді на належну компенсацію за ненормований робочий день; 3) наданням можливості громадянам, обраним на посаду судді, пройти додаткові курси підвищення кваліфікації за рахунок держави.

За результатами дослідження радянського етапу (з 1922 року до 1991 року – радянський період) виділено наступні трудові права суддів: 1) право на збереження посади та середнього заробітку на час здійснення обов'язків народного засідателя; 2) широкий спектр матеріальних та соціально-побутових

прав, які надаються суддям у зв'язку із виконанням своїх посадових обов'язків; 3) особливі супутні гарантії при пенсійному забезпеченні судді та для членів його сім'ї.

Основними особливостями етапу незалежності України (з 1991 року і до сьогодні) становлення трудових прав суддів в Україні є: позбавлення суддів колективних способів захисту трудових прав (адже вони позбавлені права на страйк, на укладення колективних угод, на участь у профспілках), що суперечить міжнародним стандартам та документам, які ратифіковані Верховною Радою України. Ми погоджуємося з позицією представників доктрини трудового права, які вказують, що позбавлення права суддів на страйк є недоцільним з огляду на те, що здійснення трудової функції суддями не передбачає безперервного виробництва, звідси тимчасовий страйк не може спричинити загрози національній безпеці держави. Таким чином, позбавляти суддів права на страйк не варто, оскільки здійснення ними трудової функції не передбачає безперервного виробництва, звідси тимчасовий страйк не може спричинити загрози національній безпеці держави.

Процес становлення та розвитку прав суддів у світі поділено на такі етапи: 1) етап запровадження фабричних законів у Європі; 2) етап національно-визвольного руху та революції у Європі у період XV-XVIII століть; 3) сучасний етап.

Розділ 2 «Поняття та особливості механізму забезпечення трудових прав суддів» складається із трьох підрозділів і присвячений дослідженню поняття механізму забезпечення, реалізації та захисту трудових прав суддів.

У підрозділі 2.1 *«Поняття механізму забезпечення трудових прав суддів»* акцентовано увагу на тому, що механізм забезпечення трудових прав суддів – це складне правове явище, яке виконуючи властиві йому функції, безпосередньо впливає на регулювання суспільних відносин за участю суддів у сфері праці.

Механізм забезпечення трудових прав суддів представлений двома складовими – нормативною або нормативно-правовою та інституційною. Кожна із них являє собою певну систему норм та інституцій відповідно. Якщо перша показує статичну стадію цього механізму, то друга – динамічну. Тому за своєю природою він є нормативно-функціональним, тобто передбачає реалізацію та захист трудових прав суддів. Нормативно-правова стадія передує інституційній. Вона визначає межі здійснення останньої, вказуючи на форми та порядок діяльності уповноважених органів або осіб, які становлять другу стадію. Крім того, нею окреслюється зміст реалізації, превентивної охорони та захисту трудових прав суддів, який повинен бути втілений на стадії правозастосування.

Констатовано такі ознаки механізму забезпечення трудових прав суддів: складова (є складовою механізму забезпечення прав і свобод людини та

громадянина); системно-структурна (наявність ряду елементів, які перебувають у тісній взаємодії); фактична (можливість користуватися трудовими правами і використовувати способи відновлення порушених, невизнаних або оспорюваних трудових прав); сукупна (являє собою передбачену загальним та спеціальним законодавством цілісну сукупність юридичних форм, способів та засобів реалізації та захисту трудових прав суддів); національно-міжнародна (діє на міжнародному та національному рівнях); динамічна (характеризується динамічністю й здатністю до саморозвитку й удосконалення).

У підрозділі 2.2 «Реалізація трудових прав суддів» обґрунтовано, що трудові права суддів реалізуються в особливій формі, тобто у порядку, який детально визначається спеціальними нормативно-правовими актами України. Він передбачає послідовність реалізації трудових прав судді.

Реалізація трудових прав суддів має матеріальну суть, яку неможливо виключити, оскільки вона виступає явищем об'єктивної дійсності. Реалізація прав суддів у сфері праці являється юридичним інструментом для досягнення певного ефективного результату – задоволення трудових інтересів суддів (характер цілеспрямованості). За відсутності реалізації трудових прав суддів правові норми втрачають свою функціональну сутність і залишаються тільки декларативними правилами.

Виділено індивідуальний та колективний порядок (форму) реалізації трудових прав суддів. Перший передбачає здійснення прав на працю, на оплату праці, на охорону праці тощо. Вони виражають власне волевиявлення судді. Інший являє собою форму відображення реалізації трудових прав суддів як учасників певного трудового колективу (право на колективні переговори тощо).

Відзначено, що правові інструменти, які складають механізм реалізації трудових прав, виконують установчу функцію. Вона полягає в такій організації певної діяльності, за якої ці права будуть втілені в життя в повній мірі. Тільки завдяки цьому судді зможуть не тільки отримати блага, необхідні для задоволення своїх соціально-економічних потреб, але й ефективно здійснювати покладені на них законом трудові обов'язки.

У підрозділі 2.3 «Захист трудових прав суддів» з'ясовано, що судді, будучи суб'єктами трудових правовідносин, набуваючи відповідних прав та обов'язків при виконанні своїх безпосередніх функцій, наділені особливими правами, до них ставляться підвищені вимоги, що стосуються трудової діяльності, потребують окремого механізму захисту своїх трудових прав. Особливостями такого механізму захисту є матеріально-правові та процесуальні, процедурні заходи, способи та засоби захисту, метою застосування яких є поновлення порушених трудових прав суддів або припинення їх порушення.

Вказано, що найбільш поширеними способами захисту трудових прав суддів є: поновлення на посаді судді; зміна дати та формулювання причини звільнення; стягнення на користь судді несплачених сум; видача судді належно оформленої трудової книжки; виплата середнього заробітку за весь час затримки розрахунку при звільненні по день фактичного розрахунку; відновлення правового положення, яке існувало до порушення трудового права судді тощо.

Відмічено, що на сьогоднішній день кількість позовів суддів з означеними вимогами є надзвичайно низькою, що свідчить або про цілковиту відсутність порушень трудових прав суддів з боку держави, або ж навпаки про невисокий рівень правосвідомості та правової культури самих суддів, які за допомогою різних шляхів самостійно захищають свої трудові права. Має значення престижність та статус судді, що запобігає здійсненню будь-якого порушення його трудових прав. Тим не менш, рівень забезпечення реалізації суддею як трудових, так і інших прав є запорукою ефективного здійснення ним судочинства, утвердження принципів законності та верховенства права у суспільстві.

Розділ 3 «Оптимізація механізму забезпечення трудових прав суддів в умовах реформування судової системи» складається із двох підрозділів і присвячений аналізу проблем механізму забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні та аналізу зарубіжного досвіду забезпечення трудових прав суддів з метою формулювання його шляхів запозичення Україною.

У підрозділі 3.1 *«Проблеми механізму забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні»* зазначено, що в умовах проведення судової реформи важливим питанням залишається соціально-матеріальне забезпечення суддів. Статистичні показники свідчать про те, що рівень організаційно-технічного, інформаційного, матеріально-фінансового та соціально-економічного забезпечення таких працівників дуже низький. Належним чином не забезпечується організація праці суддів відповідно до міжнародних правил й стандартів, які, зокрема, включають вимоги щодо безпечності, оптимального навантаження й інших форм нормування трудової діяльності. Такий стан речей досить негативно впливає на якість та результативність роботи суддів, яка внаслідок цього може здійснюватися неефективно та несвоєчасно. Окрім того, дії вказаних чинників призводять до того, що не дотримуються трудові права суддів на належні умови праці та законодавчо у повній мірі не забезпечені гарантії їх реалізації.

Констатовано, що однією з невирішених проблем в українському законодавстві у контексті судової реформи залишається проблема дискримінації суддів за статевою ознакою. Автором резюмовано, що вирішення окресленої проблеми можливе шляхом надання чіткого визначення термінам «домагання», «пряма дискримінація» і «непряма дискримінація» в

національному законодавстві, а саме в Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» № 2866-IV від 8 вересня 2005 року.

Проблемою організації праці суддів за сучасних умов є непропорційне навантаження на суддів або взагалі їх перенавантаження. Внаслідок існування згаданих явищ під загрозою порушення перебувають такі трудові права суддів як право на відпочинок, на отримання компенсацій за надурочну роботу та навіть право на законне та вмотивоване звільнення. Щодо останнього, то слід зазначити, що Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки передбачається перегляд кількісного складу суддів для вирівнювання робочого навантаження на таких працівників. Таким чином, мається на увазі зміна в організації праці суддів, що може стати підставою для припинення трудових відносин за участю вказаних працюючих осіб.

Потребує удосконалення нормативно-правове регулювання судового розподілу справ як складової трудової завантаженості суддів у контексті автоматизованої системи документообігу. Слід здійснити розрахунки за відповідною формулою для встановлення максимальної кількості справ для судді, які він буде здатен розглянути. Крім того, застосування нормативів організації праці, які ґрунтуються на правових критеріях, допоможе визначити розумні строки для розгляду суддями справ, що складає зміст виконуваної ними трудової функції. З огляду на наведене, слід викласти передбачені чинним Законом України «Про судоустрій і статус суддів» положення, які регулюють питання завантаженості суддів. Серед критеріїв єдиних нормативів робочої завантаженості суддів має бути, насамперед, складність та обсяг судової справи. Нормування трудової діяльності суддів забезпечить якісне і кваліфіковане здійснення правосуддя як головної й виключної функції суду.

Проблема законності звільнення суддів набула особливої актуальності у зв'язку з прийняттям Закону України «Про очищення влади», оскільки обов'язковою умовою звільнення судді має бути доведеність індивідуальної вини, що на практиці часто нівелюється. Також обґрунтовано, що в умовах судової реформи вагомим є питання запобігання випадкам припинення трудових відносин суддів на підставі порушення цими працівниками визначеної законом присяги, а також усунення будь-яких форм незаконного впливу на процес дисциплінарного провадження.

У підрозділі 3.2 «Зарубіжний досвід забезпечення трудових прав суддів» відзначено, що законодавство Республіки Польща є корисним для запозичення в контексті: а) утворення єдиного органу, який здійснює добір кандидатів на призначення на посаду судді, підготовку матеріалів для звільнення судді та притягнення до дисциплінарної відповідальності судді; б) надання суддям

права на об'єднання у спілки та брати участь у акціях, мітингах, страйках; в) нормування часу роботи суддів.

Законодавство Угорської Республіки є необхідним для запозичення з точки зору визначення чітких повноважень та порядку роботи єдиного органу з підготовки документів на призначення або звільнення суддів, оцінювання суддів, притягнення до дисциплінарної відповідальності шляхом внесення необхідних змін в Закон України «Про судоустрій і статус суддів», а також в Закон України «Про Вищу раду юстиції»; обмеження строку повноважень Голови Вищої ради юстиції з 2 років до 6 місяців, а також встановлення відповідного положення у Законі України «Про Вищу раду юстиції» щодо зайняття посади Голови суддею, який має найбільший стаж суддівської служби.

З приводу Республіки Грузія, то законодавство цієї держави у зазначеній сфері є оптимальним для України в аспекті: а) внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції», які передбачатимуть надання можливості з'їзду суддів України обирати основну частину складу Вищої ради юстиції України, а саме 10 членів, а Верховній Раді України, Президенту України, з'їзду адвокатів України, з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, всеукраїнській конференції працівників прокуратури призначати по два члени до Вищої ради юстиції України; б) забезпечення належних та безпечних умов праці суддів шляхом виділення окремого розділу «Охорона праці суддів» в Законі України «Про судоустрій і статус суддів».

Чеська Республіка характеризується наявністю таких позитивних особливостей правового регулювання трудової діяльності суддів, які є корисними для запозичення в контексті: а) призначення суддів на невизначений строк; б) встановлення випробувального терміну для суддів строком на 6 місяців після вступу особи на посаду судді.

Законодавство Литовської Республіки є зразковим щодо надання суддям права на об'єднання у спілки; можливості тимчасового переведення суддів в інші суди з метою зменшення навантаження на суддів.

Беручи за основу законодавство Російської Федерації доцільно запозичити в Україну для здійснення нормативно-правової регламентації таких соціально-трудова інститутів суддів: преміювання; забезпечення суддів житлом; безкоштовне медичне обслуговування суддів і членів їх сімей, забезпечення можливості санітарно-курортного лікування й оздоровлення суддів і членів їх сімей; матеріальне забезпечення судді в разі скасування або реорганізації суду; соціальний захист членів сімей суддів (виплати сім'ям у випадку смерті судді).

Підсумовано, що на сучасному етапі розвитку України першочерговим завданням є адаптація національного законодавства до вимог Європейського Союзу. Інтеграційні процеси вимагають захисту

трудових прав громадян. Існування правової держави неможливе без формування незалежної судової системи. Для забезпечення незалежності та неупередженості судів необхідно забезпечити належний захист трудових прав суддів з урахуванням соціально-правових стандартів Європейського Союзу.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні представлено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, що полягає у комплексному визначенні концептуальних засад забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні. Основними науковими і практичними результатами роботи є наступні висновки та пропозиції.

1. Трудові права суддів як найманих працівників – це встановлені актами загального та спеціального законодавства певні соціально-економічні можливості, які виникають у особи у разі набуття статусу судді Конституційного Суду України або судді суду загальної юрисдикції, за допомогою яких забезпечується належний рівень її життєдіяльності шляхом зайняття трудовою діяльністю та виконання державно-трудової функції по вирішенню правових спорів.

Трудовим правам суддів в Україні характерні такі ознаки: обмеженість (просторова та часова) трудових прав особи, що пов'язано з наявністю правового статусу судді; особливі юридичні та фактичні підстави виникнення регулятивного трудового права судді; особливі юридичні та фактичні підстави виникнення охоронного трудового права судді; особливий порядок захисту трудових прав; поєднання загального та спеціального нормативно-правового регулювання трудових прав суддів.

2. Процес становлення та розвитку трудових прав суддів в Україні поділено за територіальним критерієм на такі етапи: 1) киеворуський (з IX століття до 1660-тих років); 2) гетьмансько-імперський (з 1660-тих років до 1861 року); 3) імперський (з 1861 року до 1918 року); 4) дорадянський (з 1918 року до 1922 року); 5) радянський (з 1922 року до 1991 року); 6) незалежної України (з 1991 року до сьогодні).

3. Механізм забезпечення трудових прав суддів – це система передбачених загальним та спеціальним законодавством правових засобів, які використовуються уповноваженими органами або особами у формі гарантування, превентивної охорони і захисту трудових прав працівників з метою їх повної та всебічної реалізації.

4. Беручи за основу критерій суб'єкта застосування способу захисту трудових прав суддів, виокремлено такі способи захисту трудових прав суддів: способи захисту, які застосовуються суддею; способи захисту, які застосовуються органами суддівського самоврядування; способи захисту, які

застосовуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України і Вищою радою юстиції; способи захисту, які застосовуються уповноваженими органами або особами, які здійснюють контроль і нагляд за дотриманням законодавства про працю.

5. Юридичні гарантії реалізації трудових прав суддів – це система засобів, способів, заходів, правил й умов, що закріплені в загальних і спеціальних нормативно-правових актах та які спрямовані на забезпечення можливостей для використання, виконання і дотримання прав суддів у сфері праці з метою задоволення їх законних інтересів.

За критерієм ступеня визначеності виділено два головних види юридичних гарантій реалізації трудових прав суддів: основні (визначені у законодавстві) та додаткові (визначені у трудовому договорі).

6. Механізм забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи окреслений проблемами: соціально-матеріального забезпечення суддів; дискримінації суддів за статевою ознакою; непропорційного навантаження (перенавантаження) на суддів; законності звільнення суддів під час проведення судової реформи; притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності.

7. Запропоновано такі шляхи запозичення Україною позитивного зарубіжного досвіду щодо забезпечення трудових прав суддів: 1) утворити єдиний орган для добору кандидатів на призначення на посаду судді, підготовки матеріалів для звільнення судді та притягнення до дисциплінарної відповідальності судді; надання суддям права на продовження виконання своїх службово-трудова обов'язків після досягнення пенсійного віку за письмовою заявою, поданою Голові Вищої ради юстиції не пізніше, ніж за 6 місяців до досягнення пенсійного віку; нормування часу роботи суддів (на основі законодавства Республіки Польща); 2) визначення чітких повноважень та порядку роботи єдиного органу з підготовки документів на призначення або звільнення суддів, оцінювання суддів, притягнення до дисциплінарної відповідальності шляхом внесення необхідних змін у Закон України «Про судоустрій і статус суддів», а також у Закон України «Про Вищу раду юстиції»; обмеження строку повноважень Голови Вищої ради юстиції з 2 років до 6 місяців, а також встановлення відповідного положення у Законі України «Про Вищу раду юстиції» щодо зайняття посади Голови суддею, який має найбільший стаж суддівської служби (на основі законодавства Угорської Республіки); 3) внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції», які передбачатимуть надання можливості з'їзду суддів України обирати основну частину складу Вищої ради юстиції України, а саме 10 членів, при цьому Верховна Рада України, Президент України, з'їзд адвокатів України, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, всеукраїнська конференція працівників прокуратури призначатимуть по два члени до Вищої ради юстиції України; забезпечення належних та безпечних

умов праці суддів шляхом виділення окремого розділу «Охорона праці суддів» у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» (на основі законодавства республіки Грузії); 4) призначення суддів на невизначений строк; встановлення випробування для суддів строком на 6 місяців після вступу особи на посаду судді (на основі законодавства Чеської Республіки); 5) запозичення щодо надання суддям права на об'єднання у спілки; надання можливості тимчасового переведення суддів в інші суди з метою зменшення навантаження на суддів (на основі законодавства Литовської Республіки); 6) здійснити нормативно-правову регламентацію таких соціально-трудоових інститутів суддів: преміювання; забезпечення суддів житлом; безкоштовне медичне обслуговування суддів і членів їх сімей, забезпечення можливості санітарно-курортного лікування й оздоровлення суддів і членів їх сімей; соціальний захист членів сімей суддів (виплати сім'ям у випадку смерті судді) (на основі законодавства Російської Федерації).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Ярема В.А. Сучасний стан правового регулювання забезпечення трудових прав суддів / В.А. Ярема // Митна справа. – 2014. – Спеціальний випуск № 2. – С. 192–197.
2. Ярема В.А. Проблеми забезпечення трудових прав суддів та шляхи їх вирішення / В.А. Ярема // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія: Юридичні науки. – 2014. – № 5. – Т. 3. – С. 21–24.
3. Ярема В.А. Механізм реалізації трудових прав суддів / В.А. Ярема // Наука і правоохорона. – 2014. – № 3. – Ч. 2. – С. 213–217.
4. Ярема В.А. Історичний генезис становлення та розвитку трудових прав суддів у світі та Україні / В.А. Ярема // Форум права. – 2015. – № 3. – С. 230–235 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forumprava.pp.ua/page-5.html>.
5. Ярема В.А. Поняття і сутність трудових прав суддів / В.А. Ярема // Часопис Київського університету права. – 2015. – № 2. – С. 226–229.
6. Ярема В.А. Зарубежний опыт обеспечения трудовых прав судей / В.А. Ярема // Право и политика. – 2015. – № 3. – С. 157–160.
7. Ярема В.А. Оптимізація забезпечення трудових прав суддів в Україні / В.А. Ярема // Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5 березня 2015 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 118–120.
8. Ярема В.А. Ознаки трудових прав суддів / В.А. Ярема // Наукові дослідження сучасного законодавства України – прогрес юридичної науки XXI століття : матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 25–26 червня 2015 р.). – К. : Науково-дослідний інститут публічного права, 2015. – С. 143–145.

АНОТАЦІЯ

Ярема В.А. Забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України. – Київ, 2016.

Дисертація присвячена дослідженню забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні.

У роботі визначено поняття та сутність трудових прав суддів. Проведено історичний генезис розвитку трудових прав суддів у світі й Україні. З'ясовано правову природу механізму забезпечення трудових прав суддів. Досліджено реалізацію та захист трудових прав суддів.

Виділено проблеми механізму забезпечення трудових прав суддів у контексті судової реформи в Україні. Сформульовано шляхи запозичення зарубіжного досвіду забезпечення трудових прав суддів.

Ключові слова: суддя, права суддів, судова реформа, забезпечення трудових прав суддів, захист трудових прав суддів, реалізація трудових прав суддів.

АННОТАЦИЯ

Ярема В.А. Обеспечение трудовых прав судей в контексте судебной реформы в Украине. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.05 – трудовое право; право социального обеспечения. – Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко Министерства образования и науки Украины. – Киев, 2016.

Диссертация посвящена исследованию обеспечения трудовых прав судей в контексте судебной реформы в Украине.

В работе определено понятие и сущность трудовых прав судей.

Трудовые права судей как наемных работников – это установленные актами общего и специального законодательства определенные социально-экономические возможности, которые возникают у лица в случае приобретения статуса судьи Конституционного Суда Украины или судьи суда общей юрисдикции, с помощью которых обеспечивается надлежащий уровень ее жизнедеятельности путем занятия трудовой деятельностью и выполнения государственно-трудовой функции по решению правовых споров.

Трудовым правам судей в Украине характерны следующие признаки: ограниченность (пространственная и временная) трудовых прав личности,

что связано с наличием правового статуса судьи; особые юридические и фактические основания возникновения регулятивного трудового права судьи; особые юридические и фактические основания возникновения охранительного трудового права судьи; особый порядок защиты трудовых прав; сочетание общего и специального нормативно-правового регулирования трудовых прав судей.

Проведен исторический генезис развития трудовых прав судей в мире и Украине. Выяснена правовая природа механизма обеспечения трудовых прав судей. Исследовано реализацию и защиту трудовых прав судей.

Отмечено, что механизм обеспечения трудовых прав судей – это система предусмотренных общим и специальным законодательством правовых средств, которые используются уполномоченными органами или лицами в форме обеспечения, превентивной охраны и защиты трудовых прав работников с целью их полной и всесторонней реализации.

Выделены такие признаки механизма обеспечения трудовых прав судей: составляющий (является составной механизма обеспечения прав и свобод человека и гражданина); системно-структурный (наличие ряда элементов, находящихся в тесном взаимодействии); фактический (возможность пользоваться трудовыми правами и использовать способы восстановления нарушенных, непризнанных или оспариваемых трудовых прав); совокупный (представляет собой предусмотренную общим и специальным законодательством целостную совокупность юридических форм, способов и средств реализации и защиты трудовых прав судей); национально-международный (действует на международном и национальном уровнях); динамический (характеризуется динамичностью и способностью к саморазвитию и совершенствованию).

Юридические гарантии реализации трудовых прав судей – это система средств, способов, мероприятий, правил и условий, закрепленных в общих и специальных нормативно-правовых актах и направленные на обеспечение возможностей для использования, исполнения и соблюдения прав судей в сфере труда с целью удовлетворения их законных интересов. Выделены два основных вида юридических гарантий реализации трудовых прав судей по степени определенности: основные (определенные в законодательстве) и дополнительные (определенные в трудовом договоре).

Механизм обеспечения трудовых прав судей в контексте судебной реформы имеет проблемы: социально-материального обеспечения судей; дискриминации судей по половому признаку; непропорциональной нагрузки (перегрузки) судей; законности увольнения судей во время проведения судебной реформы; привлечения судей к дисциплинарной ответственности.

Предложены следующие пути заимствования Украиной положительного зарубежного опыта по обеспечению трудовых прав судей: 1) создать единый

орган для отбора кандидатов на назначение на должность судьи, подготовки материалов для освобождения судьи и привлечения к дисциплинарной ответственности судьи; предоставление судьям права на продолжение выполнения своих служебно-трудовых обязанностей после достижения пенсионного возраста по письменному заявлению, поданному Председателю Высшего совета юстиции не позднее, чем за 6 месяцев до достижения пенсионного возраста; нормирования времени работы судей (на основе законодательства Республики Польша); 2) определение четких полномочий и порядка работы единого органа по подготовке документов на назначение или увольнение судей, оценки судей, привлечении к дисциплинарной ответственности путем внесения необходимых изменений в Закон Украины «О судоустройстве и статусе судей», а также в Закон Украины «О Высшем совете юстиции»; ограничения срока полномочий Председателя Высшего совета юстиции с 2 лет до 6 месяцев, а также установления соответствующего положения в Законе Украины «О Высшем совете юстиции» относительно занятия должности Председателя судей, который имеет самый большой стаж судейской службы (на основе законодательства республики Венгрии); 3) внесение изменений в Закон Украины «О Высшем совете юстиции», предусматривающие предоставление возможности съезда судей Украины выбирать основную часть состава Высшего совета юстиции Украины, а именно 10 членов, при этом Верховная Рада Украины, Президент Украины, съезд адвокатов Украина, съезд представителей юридических высших учебных заведений и научных учреждений, всеукраинская конференция работников прокуратуры уполномочены назначать по два члена в Высший совет юстиции Украины; обеспечение надлежащих и безопасных условий труда судей путем выделения отдельного раздела «Охрана труда судей» в Законе Украины «О судоустройстве и статусе судей» (на основе законодательства республики Грузии); 4) назначение судей на неопределенный срок; установление испытания для судей сроком на 6 месяцев после вступления лица на должность судьи (на основе законодательства Чешской Республики); 5) предоставление судьям права на объединение в союзы; предоставление возможности временного перевода судей в другие суды с целью уменьшения нагрузки на судей (на основе законодательства Литовской Республики); 6) осуществить нормативно-правовую регламентацию таких социально-трудовых институтов судей: премирования; обеспечение судей жильем; бесплатное медицинское обслуживание судей и членов их семей, обеспечение возможности санитарно-курортного лечения и оздоровления судей и членов их семей; социальной защиты членов семей судей (выплаты семьям в случае смерти судьи) (на основе законодательства Российской Федерации).

Ключевые слова: судья, права судей, судебная реформа, обеспечение трудовых прав судей, защита трудовых прав судей, реализация трудовых прав судей.

ANNOTATION

Yarema V.A. Providing of judges labor rights in the context of judicial reform in Ukraine. – *The manuscript.*

The dissertation for the degree of candidate of legal sciences, speciality 12.00.05 – labour law; social security law. – Taras Shevchenko National University of Kyiv of the Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2016.

This research focused on providing of judges labor rights in the context of judicial reform in Ukraine.

The paper defined the concept and nature of judges labor rights. Examined historical genesis of judges labor rights in the world and Ukraine. It is found legal nature of a mechanism to ensure judges labor rights. Realization and protection of judges labor rights are analyzed.

Highlighted problems of mechanism to ensure judges labor rights in the context of judicial reform in Ukraine. Formulated ways of borrowing foreign experience on providing judges labor rights.

Key words: judge, judges rights, judicial reform, providing of judges labor rights, protection of judges labor rights, realization of judges labor rights.

Гарнітура Таймс. Формат 60x84/16.
Наклад 100. Папір офсетний. Ум.-др. арк. 0,9.
Підписано до друку 24.05.2016. Замовлення 272.

Надруковано в «МП Леся».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серія ДК № 892 від 08.04.2002.

«МП Леся»
03148, Київ, а/с 115.
Тел./факс: (066) 60-50-199, (068) 126-49-26
E-mail: lesya3000@ukr.net